

חינוך לחיים

פרשת קרח

"ומדוע תתנשאו על קהל ה'" - פרשתנו מתארת כיצד קורח ועדתו ביקשו לעצמם כהונה, ומשה רבנו השיב להם במילים הבאות: "שמעו נא בני לוי. המעט מכם כי הבדיל אלקי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לעבוד את עבודת ה' ולעמד לפני העדה לשרתם".

על פניו, טענתו של משה רבנו מעוררת פליאה עצומה. הרי משחר נעורינו מחנכים אותנו לשאוף לגדלות בלי גבולות. אדם שאינו שואף לגדלות, לא יהיה אפילו אדם קטן. ואם כן, מה פשר התביעה על קורח שלא הסתפק בקטנות וביקש להגיע למחוזות הגבוהים ביותר בעבודת ה'?

יתרה מזו, יש הסבורים כי שאיפתו של קורח נבעה מרצון להשיג כבוד ומעמד, אך עלינו לדעת כי הזוהר הקדוש אומר, שלעתיד לבוא שאיפתו של קורח תתגשם והוא יכהן ככהן גדול. ואם לא היתה זו שאיפה שמקורה בקדושה, לא היה שייך שהיא תתקיים בבוא הגאולה!

ואכן במדרש מבואר שמשה רבנו נתבע על שאמר לקורח ועדתו: "רב לכם בני לוי", שבעקבות כך אמר לו הקב"ה: "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה". ומכאן אנו למדים שהיה שורש אמת בתביעתם של קורח ועדתו ובשאיפתם לזכות בכהונה כדי להשיג גדלות רוחנית.

היסוד העולה מהדברים הוא, ששאיפה לגדלות היא דבר מחויב, ומי שאינו שואף לגדול – נותר קטן במשך כל חייו. אולם כל עוד האדם שואף להגיע למטרה נמוכה, הוא מרגיש שביכולתו להשיג אותה בתנאים הקיימים, אבל כשאדם שואף לגדלות, הוא מתחיל לחשוב כיצד לשנות את נסיבות חייו כדי ליישם את מטרותיו. בנקודה הזו היתה הטעות של קורח ועל כך הוא נתבע משמים.

בלבו של קורח שכנו שאיפות אדירות וכבירות. הוא ביקש להשיג קרבת אלוקים ברמה הגבוהה ביותר שאדם יכול להגיע אליה עלי אדמות. מתוך כך התעוררה בלבו המחשבה: 'הרי אני רק לוי, שעומד על הדוכן ומזמר, בזמן שהכהנים הם אלו שמקריבים את הקרבנות לריח ניחוח לה'. התפקיד הצנוע שלי לא יכול להביא אותי לפסגות של קרבת אלוקים, אין לי מספיק אמצעים כדי להעפיל למקום הגבוה אליו אני שואף'. מתוך תפיסה זו, בא קרח למשה ואהרן ואמר להם: "רב לכם כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם ה' ומדוע תתנשאו על קהל ה'".

אך בנקודה הזו היתה הטעות החמורה של קורח, וטעות זו צריכה להידרש יפה וללמד אותנו כי כל אדם צריך לשאוף לגדלות, ויכול להגיע לגדלות בלי שום תנאים מיוחדים ונדירים. התנאים היחידים שהאדם צריך כדי לגדול, הם הנסיבות והיכולות שאלוקים נתן לו ביום לידתו. המשפחה שבה הוא נולד, החברה בה הוא גדל והכישורים שניתנו לו משמים, הם מרחב הצמיחה הטוב ביותר עבורו להשגת גדלות וקרבת אלוקים. דברים אלו צריכים להיות גם לימוד לדורות, כי כל מבקש ה' שואף להתעלות ולבוא לידי מעלה יתירה ממדרגתו ומעלתו הנוכחית, אולם עליו לדעת ששאיפתו אינה הוכחה שגם מן השמים מסכימים עמו, כי לפעמים חפצים מן השמים שישאר דוקא במדרגתו הנוכחית, כי מן השמים יודעים שתיקון נשמתו תלויה דוקא בעבודתו במצבו הנוכחי, ואז אכן מסבבים מן השמים שלא יהיה ביכולתו להתעלות ביותר, ולכן כשרואה אדם שכך הם פני הדברים, מוטל עליו לקבל גזירת ה' בדומיה, ולא ימאס במדרגתו ובעבודתו, כי כאמור אות הוא מן השמים שטובתו תלויה דוקא במדרגתו ומעמדו הנוכחית.

ענין זה אינו דוקא במדרגות רוחניות וכנזכר, אלא גם בכל מיני שררות, ננקוט לדוגמא אברך בן ישיבה שכבר זכה הרבה שנים לשבת ביני עמודי דגירסא בישיבה או בכולל ולהגות בתורה בהתמדה רבה, וברבות הימים הוא רואה שדעתו נתרחבה והינו מוכשר לקבל עליו איזה משרה תורנית, וכיון שנפשו חושקת בה, הוא גם מנסה את מזלו להשיג את משאלתו, אך רואה הוא שמן השמים מסבבים אחרת, בכגון זה מוטל עליו לדעת שזהו אות מן השמים שאין מרוצים מצעד זה, ואז חלילה לו להתרעם על ההנהגה העליונה, רק יבין שאם מן השמים אין מסכימים לכך אות הוא שאין זה לטובתו.

עלינו לדעת שמה שאמרו חז"ל באבות 'איזהו עשיר השמח בחלקו' אין כוונתם דוקא בתחום הגשמי, כי אם גם בתחום הרוחני, לפעמים מוטל על האדם להסתפק גם במדרגתו הרוחנית ולשמוח בה, וזה כשרואה שמן השמים אין רוצים בהתעלותו, ולכך לא נותנים לו את האפשרויות או את הכשרונות לזה, וכמו שכת' בספר הקדוש 'תפארת שלמה' (פרשת כי תבוא), שהאדם צריך להסתפק במה שחנן לו אלקים, ואל יאמר בלבבו לעלות במעלות הגדולים אם אינן בכוחו והשגתו, וישמח בחלקו.

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com